

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 7.

V Celovcu 6. maja 1869.

Leto I.

Amerika,

ali

povsod dobro — doma najboljšje.

(Povest za prosto ljudstvo; po poljščini predelal Andrejčekov Jože.)

VIII. Valentin pripoveduje o dogodbe.

(Dalje.)

Iskrica usmiljenja je srce prešinila mojemu gospodu. Posebno ga je omajal častitljivi misijonar, ki je umel s svojo pobožnostjo najtrša srca omehčati. Ukazal me je nesti v posebno sobo in ondi mi je posebno stregel oče Kazimir (tako je bilo ime misijonarju). Ko sem nekoličkaj okreval, prosil sem ga, da bi me spovedal. Oh mili bratje! nisem vam v stanu povedati, kako srečna je bila ta ura, ko sem se zopet spravil z Bogom! Plakal sem, kakor oni zgubljeni sin, plakal je tudi častitljivi spovednik — a te solze so bile balzam mojej revnej duši. Potem sem prejel sv. obhajilo.

Gospod Kazimir me je potrdil in podučil v sv. veri — pripovedoval mi o neizmernem usmiljenju Božjem, in ker je imel pri sebi sv. pismo, čital mi je iz sv. knjige važnejše odstavke. O koliko lepih reči je ondi zapisanih, posebno ko mi je Kazimir razlagal one odstavke, kako jih je treba umeti. Nekaj vrstic sem si zapomnil na tanko in še dan današnji jih znam.

„Razun o verskih rečeh,“ nadaljeval je Valentin, „ni pozabil Kazimir tudi o družih rečeh pogovarjati se z menoj, in skrbel je vedno, včasih nekoliko razveseljvati me z nedolžnimi pripovestmi. Mnogo je pravil o svojem hrvaškem narodu, kako se je pri njih razširjala sv. vera, in več enacega. Ah, od njega sem še le zvedel, da sta bila apostola vseh Slovanov dva sv. brata Ciril in Metodij, ki sta učila sv. evangelij slovanski narod že pred tisoč leti.

Potem mi je pravil o kralju Samu, ki je tako krepko vladal Slovence in skrbel za združenje vseh, in da je že takrat bilo med Slovani poljedelstvo in družinsko življenje. Da so severni Slovani imeli dva kralja kmečkega rodu: Čehi Premisla, ki so ga pri plugu za kralja izvolili, Poljaki pa Piasta, ki je bil tudi kmet. Slovani niso poznali nikdar sužnosti med seboj. In kdor trdi, da je vladala med Slovani okrutna sužnost, med tem ko je cvetela pri Nemcih zlata prostost, oni je farizej.

Jokal sem se skoraj, ko mi je pripovedoval o bolgarskem kralju Borisu, kterega je slika poslednje sodbe tako ganila, da se je pokristjanil, in z njegovo pomočjo se je razširjala potem sv. vera med bolgarskim ljudstvom. Kako živo mi je potem Kazimir opisoval, da ne dospemo prej ni Hrvatje ni Slovenci do blagostanja, dokler se ne zjedimo in se ne poprimemo z združenimi močmi delovanja.

Pa ni mi mogoče tu vsega povedati, kar mi je pravil oče Kazimir, bodi si, da ne umem tako prijetno in na tanko vse popisati, kakor on, vrh tega pa

že tudi sedimo tu nekaj ur, torej bo treba, da skoraj končam svoje pripovedovanje.

Kakor sem že omenil, moj gospodar je ravnal odslej bolj milosrčno z menoj, in večkrat me je obiskal v boleznih Z božjo pomočjo in skrbljivo postrežbo Kazimirovo sem dobil zopet novih moči in slednjič sem popolnoma ozdravel. Nekega večera, že precej trden, grem se sprehajati nekoliko dalje, nego po navadi, in prišel sem do palmovega gozdiča, kjer so stale zamorske bajte. Prišel v gozd, zaslišal sem blizo sebe neke pogovore; začnem bolj na tanko poslušati in zvedel sem iz pogovorov nekterih zamorcev, da se hočejo to noč spuntati in umoriti našega gospodarja. Kri mi je zastala v žilah slišati to, sam nisem vedel, kaj bi začel. Vzdihnil sem k Bogu, da bi me razsvetlil, kaj mi je začet, in koj mi je šinila v glavo dobra misel; kajti po kratkem premišljevanji sem se približal zamorcem. Pozdravivši je, povedal sem jim koj, da sem slišal ves njihov pogovor, potem pa sem jih ledil prositi, da ne bi storili kaj takega. Povedal sem jim, da je oni nečloveški gospodar sedaj jako usmiljen z menoj, potlej sem jim pravil o gospodu Kazimiru, ki je otajal gospodarjevo ledeno srce, in da jih bo podučil v pravi veri, ako bodo hoteli. Opominjal sem jih, da akoravno bi izvršili umor, vendar bi ne odšli kazni, in svoje osode ne zboljšali: doletela bi jih gotova smrt. In kaj pravite — srca onih zamorcev so se omečila, in obljubili so mi, da bodo mirni, jaz pa sem jim obljubil, da nikomur o tem nobene besedice ne črhnem. Čeravno nisem res nikomur razodel tega naklepa, razun misijonarju Kazimiru, vendar je povedal čez tri leta vse to eden zamorcev gospodarju.

O kako blago mi je bilo takrat pri srečju, ko mi je Bog dodelil pomoči, odvrniti ljudi od strašne hudobije. S solznimi očmi sem se zahvalil za to milost Najvišjemu, in ne vem, če sem bil kedaj v življenji tako srečen, kot tedaj.

Ko sem ozdravel, izvolil me je gospodar za ogleda pri zamorcih, in gospodu Kazimiru je dovolil podučevati zamorce v svetej veri. Ker je Kazimir slabo umel zamorski jezik, bil sem mu jaz za tolmača, ker so le nekteri sužni znali angleški jezik, kterega je bil misijonar popolnoma zmožen. Kmalo pa se je tudi ta marljivi misijonar naučil zamorskega jezika.

V kakem letu so znali zamorci že toliko iz krščanskega nauka, da so mogli prejeti sv. krst. Sicer res niso še vsega temeljito znali, ker so imeli samo ob nedeljah in še takrat samo nekaj ur čas poslušati, razun tega pa so bili tudi slabe glave, torej je šlo počasi s podučevanjem, pri vsem tem pa so vendar znali z Božjo pomočjo vsaj najpoglavitejše resnice krščanske vere. Pozneje so se spovedali in prejeli sv. obhajilo, slednjič pa jih je Kazimir tudi krstil.

Ker pa je bil Kazimir kmalo prisiljen zapustiti našo okolico, ker so ga tudi po družih krajih čakala apostolska dela, treba je bilo še enkrat obiskati spreobrnjenca, da bi jih potrdil v verskih naukih. Žalostna

je bila za me ta ločitev, ali vedno ni mogel ostati pri nas oni dobri misijonar.

Dve leti bil sem potem ogleda sužnjih, se vé da sem bil tudi jaz suženj, ali hudo, kot prej, se mi ni več godilo. Parkrat nas je obiskal Kazimir, in vsak njegov prihod bil je za nas velik praznik.

Že osmo leto sem pretrpel v sužnosti, ko srečam nekega dné Štajerca Antona Brodárja. Morda že veste, ko sem bil še mlinar, srečal sem ga gori-le na unej višini pod hrastom, in ker je pobožno in goreče molil ter se mi je zdel pošten človek, povabil sem ga, naj ostane čez noč pri meni, ker ni vedel nikamor iti. Pozneje mi je pisal iz Amerike, prosé me, naj ne zapuščam domovine, in oni list dobil sem ravno tedaj, ko sem se odpravljaj od doma. Zdaj tedaj sem srečal tega Štajerca v Ameriki.

Predragi prijatelji! ne morem vam popisati radosti in veselja, ki sem ga občutil, ko sem se sešel s tem poštenim rojakom. Bil je to prvi Slovenec, prvi znanec, ki sem ga videl v Ameriki. Moja radost je bila tako velika, kakor bi bil po doljih letih svojega lastnega očeta srečal.

Bil je kupec in hodil je s svojim blagom po raznih krajih ameriškkih. Bog ga je oblagodaril, kakor oblagodari vsacega poštenega človeka, ako živi po Božjih zapovedih in ne zanemarja dela. Pridobil si je že precej lep imetek — zato je bila njegova prva misel, da bi me odkupil iz sužnosti. Koj je šel k mojemu gospodarju, da bi me odkupil, ali ta me ni hotel izpustiti. Slednjič se je dal pogoditi po silnih prošnjah, da me izpusti za pet sto dolarjev pod tem pogojem, da bom še dve leti pri njem delal. Brodár je koj odšel ta veliki znesek.

Ko sem se mu zahvaljeval rekoč, da je škoda potrositi toliko denarja za me, rekel mi je: „Jaz nisem tega plačal, ampak Bog je po meni oblagodaril vaše dobro srce, vašo gostoljubnost. Veste še, ko ste me vzeli revnega popotnika čez noč pod svojo streho, in me pogostili? Potem pa ste mi dali na pot še nekaj denarja, ki mi je takrat več pomagal, nego sedaj pet sto dolarjev. Le pustite iz nimar to reč, in če le hočete kedaj povrniti, razdelite jih med uboge, ako vam Bog zopet srečo dá in vas blagoslovi s premoženjem. Jaz ne potrebujem teh denarjev in jih tudi nočem nazaj.“

Kaj sem hotel na to reči, prisrčno sem se mu zahvalil za to dobroto — ali po nesreči nisem od takrat nič več zvedel o blagem Antonu. — Obljubil mi je za gotovo, da me obišče še v teh dveh letih, ali moj gospodar me je oprostil že v pol drugem letu; gotovo je zvedel, da sem jaz odvrnil zamorce od onega hudobnega sklepa. Dal mi je še za po poti sto dolarjev, sam pa sem si prihranil ves ta čas pri njem dve sto dolarjev, posebno proti zadnjemu, ko sem imel več prostosti.

Ne bom vam opisoval radosti, ko sem bil zopet prost. Koj sem se napotil do bližnega pomorskega mesta, da bi prej ko mogoče zapustil Ameriko in se zopet vrnil v preljubo slovensko deželo, svojo drago domačijo, da bi vsaj počival v domačej zemlji. Pa menda še nisem popolnoma zadostil za grehe, ki sem jih storil. Plačal sem na ladiji voznino, ostale denarje pa sem dal shraniti kapitanu, ker so mi drugi tako svetovali. Samo en dolar sem si obdržal, ki sem ga nosil na vratu obesnega. Bil je to prvi dolar, ki sem ga prislужil z delom — in namenil sem ga v dar Mariji devici na sv. Višarjih. Samo tega sem ohranil, drugo se je zgubilo, očitno znamenje, da ni bilo Božjega blagoslova pri njih. Srečno

smo se vozili. Blizo Angleškega se vendar naša ladija razbije, rešil sem se na suho, in prav za prav moral bi bil dobiti denarje, ki sem je dal shraniti kapitanu, ker pa sem bil aboten, nisem se vedel kam obrniti, in tako sem prišel ob denar. Raztrgan in z milimi darovi dobrosrčnih ljudi priklatil sem se do tukaj, kjer sem bil nekdanj premožen mlinar. Oh kam me je pripravila ta nesrečna Amerika! Preljubi, prisrčni prijatli, ki hočete iti po sili v Ameriko, ozrite se na me, naj vam bom živ izgled in ostro svarilo, da ne zapustite domovine. Sicer gre res tukaj trda, posebno današnje dni, ko so slaba leta, ali vendar je le naša očetnjava, in morda bo še kedaj boljše, ako bomo sami hoteli. Za vse na svetu vas prosim, dragi prijatli, da bi si izbili iz glave Ameriko. Koj jutri zjutraj pojdem na sv. Višarje; kajti dokler ne izpolnim obljube, ki sem jo storil na morji, ne bom imel nikjer miru. Sedaj pa zmolimo skupaj nekaj „očenašev“ k časti sv. Duhu, da bi dodelil pravo pamet vsem tem nesrečnežem, ki se spravljajo v Ameriko.

Valentin je pokleknil pri teh besedah ter molil glasno „očenaš“ in še druge molitve. Solnce je ravno zahajalo ter čaravno obsevalo kopico vaščanov, ki so molili na vrtu. Po končanej molitvi so se razšli vsi mirno na svoj dom.

IX. Na sv. Višarjih.

Kar je Rim vsem katoličanom na celem svetu, to so sv. Višarje in Sv. gora slovenskemu ljudstvu. Kaj malo ali pa celó nič ne vé slovenski kmet o Dunaji, Parizu, Londonu in drugih imenitnih mestih, ali o sv. Višarjih vé skoraj vsak otrok že kaj povedati. Ni je skoraj vasi na Slovenskem, da ne bi obiskal iz med sosedov kdo vsako leto imenitno božjo pot na sv. Višarjih, da bi na onem svetem kraju obtožil se svojih grehov, ter se izročil v varstvo prečistej devici Mariji. Pravljica pripoveduje o čudodelnej podobii, ki jo je našel pobožen pastir v logu na Višarskej gori. Prenesli so to podobo k bližnej fari, ali božja Porodnica si je izvolila svoj sedež na višavi, in ondi htela biti češčena; zatorej se je vselej zopet preselila na oni kraj, kjer jo je našel pastir. Sezidali so cerkev in čudeži, ki so se ondi godili, privabljali so vedno več romarjev častit prečisto Devico, kraljico nebes in zemlje. Iz vseh krajev so vreli skupaj ljudje in na sv. Višarjih je postala najimenitnejša božja pot. Marsikteri bolnik, ki se je priporočil Mariji na Višarskej gori, zadobil je milost po Njeni priprošnji, ter čudovito ozdravel; zatorej stori marsikteri oče, ako ga teró nadloge, in marsiktera mati, ako njen sin ali hči hude bolečine trpita, obljubo romati na sv. Višarje in se ondi zahvaliti Mariji, za milost, ki jo je izprosila pri Bogu. Slovensko ljudstvo je sploh pobožno in drži se natanko običajev svojih preddeдов. Oni so stavili cerkve po raznih krajih, najrajši po hribih, in njihovi potomci imajo jih v časti, kot drage relikvije, in radi romajo tje, kjer so zadobili milost njihni predniki.

Na sv. Višarje se je namenil tudi naš Valentin Mlakar, da bi izpolnil svojo obljubo ter se zahvalil Bogu za rešitev življenja in srečno vrnitev v svoj rojstni kraj. Nekdanj so romali njegov oče, ded in predde na sv. Višarje, danes pa se je tudi on napotil tje, čeravno z beraško mavho na rami in palico v roci.

Bil je prekrasen poletni večer, ko je zagledal Valentin od daleč zvonik Višarske cerkve, kterega so krasno obsevali zlati žarki zahajajočega solca. Valentin je bil zeló ginjen, padel je na kolena in s solzami radosti in molitevjo je pozdravljaj to sveto mesto. Krog in krog se je

razlegal glas zvona, ki je vabil k molitvi, zrak je bil prijeten, miren in poln vonjave, oddaleč pa se je bliščala cerkev sv. Bogorodnice, po kateri je brepenel naš popotnik, hakor mornar na vihnem morji po blagem zavetju.

Drugo jutro na vse zgodaj je molil Valentin v cerkvi pred krasno podobo Marijino. Preslabo je moje peró, da bi moglo popisati njegova srčna čutila in svete misli, ki so navdajale njegovo dušo, zastoj bi opisoval srčni kes in potem zopet solzé radosti. Zdelo se je Valentinu, da ne živi na zemlji, tako mu je bilo pri sreč. In ni čuda, saj je rekel nekdo naših velikašev, da je človeku najbolj v sreči še česa treba, in mu je le takrat blago pri sreč, kedar se vzdigne proti nebu. — Valentin pa je pošiljal proti nebu srčne vzdihljeje, in kar je naj važnejše, spoznal je mero svojih pregreh, obžaloval jih iz globočine srca ter storil pokoro. Kakor imamo začetek v Bogu, in se zopet povrnemo k Bogu, tako nam tudi spreminja že tukaj na zemlji združenje z nebeškim Očetom dolino solz v kraj rajskega veselja. Srečen! ki še ni prelomil Božje zapovedi, posebno pa je oni srečen, ki je zapustil Boga, in se zopet k njemu povrnil, ker bil je zgubljen, in sedaj je zopet najden; kajti v nebesih bo radost večja nad enim grešnikom, ki se je spokoril, nego nad devetindevetdesetimi pravičnimi.

Valentin je prinesel seboj v culji ponošeno, slabo, pa vendar čisto suknjo, ki jo je šele na sv. Višarjih oblekel ter cunje stran vrgel. Torbo pa in palico iz ameriškega gozda je obdržal za spominj prestanih nesreč. Pa tudi duševno se je preoblekel, kajti odpravil je umazana in raztrgana oblačila duše, namreč ostudne grehe, ter želel obleči suknjo ljubezni Božje. Šel je k spovedi, da bi se obtožil grehov ter se pokoril za-nje. Spovednik je bil častitljiv, svet mož, ki je dobro poznal svet in ljudi, ki je vedel vlivati tolažbo v bolešna srca. Videti skesano srce Valentinovo, tolažil ga je s sladkimi besedami. „Milost Božja je neizmerna, ljuba duša“, djal je, „upaj v Boga, in On ti bo pomagal, ne bo ti odrekel svoje najsvetejše ljubezni. Pri Bogu ni nič nemogoče — tako tudi ti, skesana duša, lahko še dočakaš prave sreče na zemlji; kmalo pa se preselimo tje, kjer je konec našega trpljenja, kjer vedno cvete veselje, kjer bomo od obličja do obličja Boga gledali, tam najdeš zopet ženo in preljubo dete, tam pozabiš vse zemeljske reve in težave. Pa ne smeš še misliti na nebesa — prej moraš še skrbeti, da bi napake, ki si jih storil, popravil.“ Tako je opominjal duhoven, častitljiv mož, in njegove besede so se razlivala na Valentinovo srce, kakor rosa na suho zemljo.

Potem je prejel Valentin sv. obhajilo, in takrat je položil na altar oni ameriški zlati dolar, ki mu je edini ostal iz nesrečne desetletne sužnosti. Blagi pokoj se je povrnil v Valentinovo dušo, rad bi bil koj v tem trenutku zapustil svet, ko ne bi bilo še tega zadržka, da se ni še zadosti pokoril za grehe, posebno pa, da bi odvrnil svoje rojake od sklepa zapustiti domovino.

Slednjič po dolgej, gorečej molitvi se je odpravil Valentin zopet proti domu, in že je bil pri velikih vratih, ko zagleda tukaj nekaj oseb. Radosten krik se je začel pri durih — kajti pred njim je stala njegova žena Neža, ki jo je že zdavnej mrtvo objokoval, in Anton Brodár, oni Štajarec. Samega veselja ni mogel Valentin le besedice spregovoriti, le ženo je stiskal na srce in po njenih licih so se vsipale solze radosti, debele, kot vinske jagode. Po dolgem molčanju še-le je pričel Valentin: „Neža, žena moja, tedaj še živiš — ali kje je najin

otrok?“ Sedaj prime Neža za roko zalo deklico in reče: „Tu je najina Barbika“.

Valentin je povzdignil oči proti nebu poln hvaležnosti, potem pa je blagoslovil svoje dete in ga neprenehoma poljuboval. — Sedaj še-le je pozdravil Antona. Komaj ga je poznal, tako se je spremenil. Brodár je postal krepek možak, poln življenja, in dolga brada mu je dajala nekaj ponos. Komaj pa sta z Antonom spregovorila nekaj besedi, ko ga je čakala zopet nova radost, kajti zdajci pristopi gospod misijonar Kazimir, oni hrvaški duhovnik, ki je bil v Ameriki Valentinov angelj varuh. Samega veselja ni vedel sedaj Valentin kaj početi: „O moj Bog!“ zaklical je, „sem li zaslužil tolikanj sreče?“ — „Bog je dobitljiv in usmiljen,“ odvrne na to Kazimir, „velika in nezapopadljiva so njegova dela in njegovi nameni — torej, posvečeno naj bode Njegovo ime!“

Anton Brodár je seznanil sedaj Valentina še s svojo ženo Lizo, potem pa so šli vsi na prošnjo Kazimirovo, v farovž k gospodu Šimnu, da bi si ondi pripovedovali dogodbe iz svojega življenja. Gospod Šimen bil je oni častitljivi duhovnik, pri katerem se je Valentin spovedoval.

Tu je zvedel Valentin, da se je njegova žena Neža rešila z otrokom vred in pozneje prišla v Novi York, kjer je preživela deset let, dokler je ni spoznal ondi Anton ter je vzel s seboj. Brodár pa je pravil, da si je pridobil znatnega premoženja tem bolj, ker mu je dal v zakon bogat rojak svojo edino hčer Liziko. — Po naključju je dobil v Novem Yorku Anton Nežo, Mlakarjevo ženo. Koj je jel pozvedovati po Valentinu, ali slednjič je zvedel, da je že zapustil Ameriko ter se preselil v Evropo. Sedaj je tudi Anton zapustil Ameriko, ko je imel že precej lepo premoženje, želel je preživeti ostale dni svojega življenja na Štajerskem. V Londonu je zvedel Brodár bolj na tanko o Valentinu, in posrečilo se mu je dobiti Valentinu zgubljeni denar, posebno ker je bil s kapitanom razbite ladije dobro znan; ladija pa je bila dobro zavarovana, torej so vsi oni popotniki dobili svoje premoženje nazaj. Tu v Londonu je srečal Anton tudi gospoda Kazimira, ki je šel za nekaj časa v svojo domovino v Dalmacijo, da bi ondi dobil novih delavcev za Gospodov vinograd. Ker pa je bil Kazimir goreč Slovan in bi bil tudi rad enkrat bolj na tanko ogledal slovensko zemljo in njene znamenitosti, torej je rad sprejel prijazno povabilo Antonovo, naj bi šel z njim na Slovensko, in potem na božjo pot na sv. Višarje.

Dolgo so se pogovarjali, saj so imeli tudi najlepšo priliko, kajti na sv. Višarjih je prijetno nekoliko dni, posebno pa, ker so jim gospod Šimen dobro postregli. Mislite si samo veselje, ki so ga imeli ti ljudje po dolzih letih, moje pero ne more tega popisati.

(Konec prihodn.)

Domače in tuje pripovedi.

5. Najboljše krščansko delo.

(Španska.)

Kraljevala je neke dni dobra in pobožna kraljica, za blagor svojih podložnih na vso moč vneta. Le-ta obljubi veliko darilo tistemu, ki bode leto in dan storil najboljše delo krščanske ljubezni.

Leto in dan je minulo, in mnogo mnogo ljudi se je zbralo, da bi prejelo kraljevo plačilo; sodnica je bila

kraljica sama. Približa se prvi in naznani, da je sezidal s svojim premoženjem veliko, prostorno hišo za revne bolnike. To slišati razveseli se kraljica in vpraša: „Je li hiša dodelana?“ „Gotova je, o kraljica“ odgovori mož „le kamena še ni na vrhu, kjer ima z zlatimi črkami zapisano biti, kedaj in kdo jo je sezidal.“ — Kraljica ga pohvali in migne družemu. Ta pripoveduje, da je na svoje stroške napravil pokopališče v domačej vasi, ker ga še ni bilo. Pobožna kraljica se razveseli tudi pri teh besedah ter še popraša, je li delo že dovršeno? Odgovori se jej, da že, samo prelepe rake, ki jo misli sredi pokopališča sebi in naslednikom postaviti, še ni. Tudi temu daje kraljica zasluženno hvalo. Sedaj pristopi žena in beseduje, da je ubogo siroto lakote rešila, izredila in za svojo hčer vzela: „Ali je tukaj?“ vpraša kraljica. „Kaj pa da, saj jo imam rada, da brez nje ne morem živeti. Pa je tudi pridna, neznano pridna, oskrbuje vse pobištvo in meni streže marljivo in ljubeznjivo, da je veselje.“ Kraljica blagruje tudi to krščansko delo. A sedaj nastane šunder med ljudmi, v stran se pomikajo in porivajo ter ga napravljajo neizrečeno lepemu otročiču. Za seboj tira uboga ženico, ki se brani, kolikor more, ker bi bila rada zbežala izpred tolike množice. „Kaj bi rad prekrasni otrok?“ kraljica popraša: „K tebi, o kraljica! bi rad pripeljal njo, ki je zaslužila kraljevo darilo, ki si ga razpisala za največje delo krščanske ljubezni.“ Tako odgovori dete resno, pa vender s sladkim glasom. „In kdo je?“ vpraša sodnica. „Ta-le uboga ženica je!“ odgovori dete. „Kraljica!“ izgovarja se stara žena, vsa preplašena in zmedena, „nič nisem storila, nič, saj tudi nič ne morem storiti: uboga revica sem, ki živi od mošnje Božje.“ „In vendar si zaslužila darilo“ govori otrok resnobno. „Ktero delo je tedaj doprinesla?“ vpraša kraljica, ki je hotela biti pravična. „Dala mi je kos kruha!“ odgovori dete. „Čujte!“ vsklikne ženica trepetaje, čujte, le majhen košček je bil, majhen!“ „Tako je“ pravi dete „toda sama sva bila in poslednji je bil, ki ga je imela.“ Ginjena kraljica prisodi veliko darilo dobrih ženic in dete, ki je bilo Božje dete, dvigne se kviško, blagoslavljuje iz višine dobro kraljico.

J. Parapat.

O potrebi farnih bralnic.

Bralnica ali čitalnica je zbirka raznih bukev ali knjig in družih pisem z raznovrstnim obsegom in ima namen, da vsi, katerim je va-njo odprta pot, prebirajo in se učé na mestu, pa si tudi izposojajo knjige in je začasno jemljó s seboj domú. Bralnice so jako koristne in hvale vredne naprave; kar je telesu njiva in vrt, to je duhu človeškemu knjiga; kdor ima kolikaj vedoželjnosti, temu ne zadostuje ena knjiga, marveč radovednost ga goni od knjige do knjige. Ali kdo je tako bogat, da bi si sam omisliti mogel vseh bukev, kar jih želi prebirati? Pri zelo premožnih posamnih družinah res pogosto nahajamo tudi bogate knjižnice, sploh pa je tudi v tej zadevi treba združenih moči, da s časom iz drobnega kamena doraste veliko poslopje. Pa ne le koristne in hvale vredne so bralnice, one so tudi zelo potrebne, posebno nam Slovincem! Namen tem vrsticam je, naj bi napeljale Slovence, da začno ustanavljati farne bralnice: vsaka fara naj si oskrbi lastno tako napravo.

Zakaj torej so koristne in potrebne bralnice? Na to ob kratkem le ta-le trojni odgovor:

Prvič pospešujejo med ljudstvom nравnost ali lepo, pošteno vedenje. Branje je že samo ob sebi nekako umetno, torej lepo in blago opravilo. Kedar imaš knjigo v rokah, ne delaš nič nepotrebne, nič napačnega, saj kot pošten človek ne iščeš zapeljivih knjig, še ne maraš za-nje, pa se tudi ne pečaš z branjem, kedar ti čas ne pripušča, tedaj s tem ne zamujaš važnih dolžnosti. Da-si pa je opravilo branja samo na sebi lepo in blago, vendar to še ni nič proti temu, kar ti branje koristi. Branje je čudovita stvar, ki ti daje vsega, po čemur hrepenita um in srce. Danes ti razveseljuje srce lepa pesem, jutri te miče ginljiva povest; kedar si žalosten, poiščeš kaj svetega in tolažljivega, ako se dolgočasiš, bode ti po godu kaj šaljivega. Zmerom ti je shranjeno v knjigah, kaj se je po svetu godilo in kaj se godi, kaj je pravo, dobro, kaj hudo, kaj pelje v pogubo, kaj k sreči pomaga, z eno besedo, v bukvah ima radovednost vse, po čemur se steguje; kjer koli ti manjka spretnosti in izkušnje, knjiga ti pomaga iz zadrege, blaga voditeljica ti je, pečaj se z Bogom ali s svetom. Čim bolj pa se človek peča z branjem, in sicer tako, kakor je ravno povedano, tem manj ga bode motilo nepotrebno pohajkovanje, ki je vzrok veliko veliko napak, in ako morebiti že koraka po poti k nevarnemu djanju, na misli mu pride ta in oni izgled in poreče: „Boljše je, da se vrnem, sicer zabredem v nesrečo.“ Človek torej, pri katerem blagi sad branja pomaga notranjemu glasu, lože premaguje vsako nevarnost in ostaja na poti poštenja. Žalostna resnica je, da se ravno ob nedeljah in praznikih in sploh ob tacih dnevih, ki niso odmenjeni težkemu delu, godi tudi na kmetih največ nerodnosti po pilnicah ali tabernah in drugod. Ako se pa človek navadi branja, ne bo se iz cerkve obračal proti gostilnici, ampak zakrne v bralnico in v roke vzame knjigo, kakoršne mu srce zaželi, in jo obdrži, dokler se začne krščanski nauk. Ali pa če se prej ali pozneje vrne domú, izposodi si kaj ter vzame s seboj domú; tako mu vredno preteče dan in večer, ne pa pri pijančevanju in nerodnem rogoviljenju, ki zapeljuje k vsakovrstnim hudobijam. Že iz tega je razvidno, da bralnice pospešujejo lepo, pošteno vedenje!

Drugič razširjajo omiko med ljudstvom. Divjak, ki ostane v goščavi med lesom, nikoli nič prida ne obrodi, vse drugače pa je s požlahtnjenim cepičem, ki se na vrtu razvrši v sadonosno drevo. Enaka je z ljudmi. Kdor burklež ostane, ne vé ceniti ni prav živjati življenja; koliko veselja mu ostane skritega, ker se nikoli ne vé povzdigniti iz temnega zakotja, ki mu zapira luč do vsega višega. Kdor pa se mika z branjem, nabira si vsaki dan novih vednosti in skušenj. Njemu se širi pogled, da vse drugače méri vsako stvar, od najtanjše bilke na njivi do največje zvezde na nebu. Čim več se je učil, tem bolj spoznava, da se je treba učiti še veliko več in da človek ne sme nikoli nehati. Nihče pa naj ne misli, da tako morajo delati samo učenjaki, kateri imajo morda posel, da po visokih šolah druge učé, ali pa taki, ki hočejo dospeti do take in enake stopinje. O ne, vsak po svoje se mora učiti, učiti se mora najboljše priprosti kmet do zadnjega trenutka svojega življenja. Učenje pa ravno branje skoraj najbolj pospešuje. In takemu človeku, ki se če dalje več nauči, zmerom več vé, če dalje umniše ravná v svojem poklicu, takemu pravimo, da je omikan. Prava omika je ena izmed poglavitnih korenin, iz ktere človeku poganja sreča. Omike torej je treba tudi slovenskemu narodu, da bode srečen, in ker bralnice tolikanj pomagajo k omiki, treba

je bralnic! Iz tega že je razvidno, da bralnice pospešujejo lepo, pošteno vedenje!

Tretjič množé zamožnost med ljudstvom. Bolj ko je človek omikan, umniše ravna pri vsakem poslu. Omikan gospodar torej bolje gospodari, omikana gospodinja bolje gospodinji; pri boljšem gospodarstvu je vsaka reč boljša, torej več vredna, za to veča zamožnost. Kolik vspéh ima že to, da omikan kmet se s svojim raduje doma, ko zapravljivec po krémah poganja svoje premoženje ter sebe in svoje zapleta v revščino. Lepo in ljubeznjivo se med seboj vede omikana družina, veselo jej prehaja dan za dnevom; pri sirovih bedakih pa je kletev doma in pretep, tako da je njihovo življenje ostudno ravsanje in živ pekel na zemlji. Pri teh drug na drugega preži, da bi ga spravil v nesrečo, omikani ljudje pa si odkrivajo vsako nevarnost ter v lepej slogi vsaki skrbi za bližnjega srečo. Kdo bi ne verjel, da omika res pomaga k blagostanju, naj nekoliko pomisli, da dober krojač več zasluži, ko nevreten krpač, ravno tako čevljar, mizar i. t. d. Tedaj ne le viša učenost in umetnijstvo, ampak tudi kmetijstvo in rokodelstvo mora napredovati. Ljudje se morajo učiti, in če se ti ne pokaže na prvi hip, da tako učenje množi zamožnost, le poskušaj in kmalo zapaziš, da je res. To in še mnogo drugega dobrega dela branje. Torej poprimi se branja, ljudstvo slovensko!

Vemo sicer, da rado bere ljudstvo slovensko, več prikazni pričuje, da se če dalje bolj razširja branje, posebno, kar se razširja omika po šolah na kmetih. Vemo tudi, da ljudje pogostoma radi nadlegajo gospode duhovnike, učitelje i. dr., in da jim le-ti radi strežejo s knjigami. Ali pri vsem tem je več neprilik, katerih menda ni treba posebej razlagati. Zato pa naj skrbi vsaka fara, da si omisli lastno bralnico!

Naj postavi zaklad raznih knjig in pisem, ki bode lastnina vseh za vse, zaklad, ki se bo množil od leta do leta, iz katerega bode zajemal rod za rodom!

Pri tem nastane prašanje: Kako se dá to izpeljati? — Odgovor na to se nam zdi nepotreben. Vsaka fara ima enega in več rodoljubov, ki se vedó te reči prav lotiti. K takim rodoljubom se v prvej vrsti obračamo s tem pozivom in po njih k slovenskemu ljudstvu. To pa smo že izprva omenili, da je treba združenih moči. Ako vsak farman ali vsaj večina po edino dá malo na leto, skupno število bode znašalo precej in dajalo mnogo knjig. Premožniši naj dadó več in to storé radi, ako pomislijo, kako blaga je taka naprava, koliko koristi ne le sedanjemu, ampak še prihodnjim rodovom. Po tem potu bode iz majhnega naraslo veliko, in fara bode imela lepo zalogo, ki se ne da preceniti. Lepa cerkev, zvonovi, orglje i. t. d. izpodbuja sosedne farmane k enakej napravi; tako naj se godi z bralnicami. Napravite jo danes pri vas, jutri se bodo jeli gibati sosedje i. t. d. Torej na noge Slovenci! farnih bralnic nam je treba, one bodo nam, našim otrokom in vnukom na veliko korist ter vselej v čast in slavo!

— m —

Srenja pod lipo.

Tretja nedelja.

Prišla je zopet nedelja in ž njo vred naši sosedje h kamennej mizi pod lepo, košato lipo. Iz obraza se jim je brala vedoželjnost po lepih in koristnih naukih, in učitelj, ki jim jih je razlagal, ta se jim je tako pri-

kupil, da župan z nekakim posebnim zadovoljstvom reče: Sosedje! bodimo veseli, da imamo ravno v naši fari tako spretnega učitelja, ki je vreden rumenega zlata, in ki ne skrbi le za našo nježno mladino, marveč si tudi prizadeva, da bi seznanil tudi nas z onimi nauki, ki so k boljemu napredovanju kmetijskega stanja neobhodno potrebni.

Zapltnik: Tudi jaz sem hotel reči, da smemo z našim gospodom učiteljem popolnoma zadovoljni biti, in da ne bi bilo napačno, ako mu bi za nekoliko boljše dohodke poskrbeli, kajti dohodki, ki je ima Tihodolski učitelj, so zelo pišli in —

Župnik: Pst! Ravno kar pride učitelj, in ne spodobí se, da bi ga v njegovej nazočnosti hvalili, bolje je, da se o tej zadevi enkrat na samem pogovorimo,

Učitelj: Da ste mi zdravi, dragi sosedje!

Sosedje: Dobro došli! dobro došli! Izvolite prostor v naši sredi in potem nadaljujte o kmetijstvu, kjer ste preteklo nedeljo prenehali. (Sosedje se umaknejo na desno in levo ter naredé prostor za učitelja, da se vsede.)

Učitelj: Preteklo nedeljo sem vam omenil nekoliko črtice iz kmetijske zgodovine, potem smo pa tudi govorili od velikega vpliva, ki ga ima kmetijstvo do obrtnije in kupčije: iz vsega pa, kar sem vam povedal, ste prav lahko posneli, kako važen in imeniten je kmečki stan za državno in obče človeško skupščino. Danes pa bodo naši pogovori nekoliko resnejši, kajti namenil sem se razlagati vam žalostni stan našega domačega kmetijstva, in scer ne le, kar zadeva poljedelstvo, marveč žalostni stan našega kmetijstva po vseh njegovih razdelkih, da boste spoznali, kako napačno in škodljivo je, ako se kmetovalec drži vedno starega kopita, starih navad, pre-naglih misli, praznih ver in neumnih zelo škodljivih vraž in predsodkov.

Sliši se pa tudi sem ter tje govoriti, da je naše domače kmetijstvo precej visoko stopnjo v napredovanju zadobilo, in da se čedalje bolj razcveta in razvija. Ta kriva misel pa izvira odtod, ker se gleda le na ono veliko zalogo kmetijskih pridelkov, ki se dan na dan izvažajo v vnanje sosednje dežele. Kdor tedaj misli, da je le zarad obilnega izvažanja kmetijskih pridelkov naše kmetijstvo že na visokej stopnji svojega razvitka, ta se zelo moti; kajti bogati in obilni pridelki ne izvirajo iz oskrbovanja in opravljanja naših kmetij, marveč dohajajo le iz naravne plodnosti naših zemljišč. — Moti se tedaj tisti, kdor misli, da kolikor več se izvozi iz naše dežele v druge ali tuje, na tolikanj višej stopnji izomike stoji naše kmetijstvo. Temu, ljubi moji, ni tako; ampak kolikor več sadú nam rodi naša zemlja po našem lastnem prizadevanju in trudu, tolikanj večí je napredek naših kmetij. Če nam pa zemlja že zdaj najpotrebniši živež in hrano donaša, koliko več bogatih in obilnih pridelkov smemo od nje še le tedaj pričakovati, ako jo bomo tudi pridno in primerno obdelovali.

Dragi moji sosedje! vidim vas, da drug drugoga pogledujete, čudeči se mojim besedam; — toda še bolj se boste pogledovali in na svoje prsi trkali, kedar pade debela mrena izpred vaših oči, in ko boste videli in spoznali, da niste pri svojem kmetovanju umno ravnali, marveč mnogo zakrivilí, kar bi sedaj lahko boljše bilo. Tedaj se boste zavzemali, kako je neki mogoče bilo, da ste toliko časa v temi in nevednosti živeli, v ktorej ste tolikanj revščine in pomanjkanja trpeli. Toda poslušajte me na dalje:

Poljedelstvo stoji pri nas še zmeraj na jako slabej stopnji pravega napredka. To pa zarad tega, ker obde-

lovanje naših zemljišč nima še nikakoršne znanstvene podlage. Naša zemljišča se obdelujejo dan danes še vedno tako, kakor so se obdelovala o času naših prededov. Le tu in tam — pri kakej večji kmetiji — se nabajajo znamenja boljšega napredovanja, da se namreč postopa po znanstvenih pravilih, to je, po takih pravilih, ki plodovitost zemlje pomnožujejo, ter jo tudi zdatno in primerno izboljšujejo. Ali naši kmetovalci obdelujejo zemljo le tje v en dan, pa ne da bi pomislili in skrbno prevdrali, kako in po katerem potu bi bilo bolje.

Hrastovšek: To se vé, mi obdelujemo zemljo, kakor nas so naši očetje učili, in ti so jo brz ko ne obdelovali ravno tako, kakor so se od naših prededov naučili.

Učitelj: Žalibog, da je temu res tako! Kakor so namreč naši prededi orali, tako in nič drugače orje še dan danes naš kmetovalec, komaj za 2 do 3 palce globoko; vrh tega pa še misli, da je vse eno, ako se strnišče koj po žetvi ali pa še le prihodnje leto preorje in preobrue. Da ima globoko oranje veliko vpliva na rastline, da se namreč lepše razraščajo, množijo in redé, to je našemu kmetovalcu še vedno zastavica, ki si je razvozlati ne ume. Da napravijo živinski odpadki ako se s slamo ali kako drugo nasteljo primerno pomešajo, najbolji in najtečnejši gnoj, to naši kmetovalci še prav malo spoznajo. Le pogledjmo nekoliko po našem Tihemdolu in prepričali se bomo, da je temu res tako. — Kar se lastnosti, pripravljanja in vporabljevanja gnoja tiče, tu se nahaja še le prava in popolna nevednost med našimi kmetovalci, da si ravno je gnoj prva in neobhodna stvar za povzdigo našega poljedelstva. Dokler se ne bode z gnojem vse drugače in po znanstvenem potu ravvalo, toliko časa ni pričakovati boljšega napredka naših kmetij. Dobé se tudi kmetovalci, ki pravijo, da njiva ne rodi po več, nego le po en sara sadež na leto pridelava, ali za vse to se naš kmetovalec le kaj malo briga, kajti ni ga volja, da bi njivo še enkrat obdelal in na novo obsejal. Pri setvi dela naš kmetovalec kmetijskim pravilom čestokrat ravno nasproti, ker na dobro zemljo mnogo, a na slabo prav malo semena vseje, na vsako stran pa veliko več, nego ga je treba. Na žetev in spravlanje poljskih pridelkov se gleda prav malo, skoraj bi rekel, pri tem delu se ravna prav — nemarno. A pri takej nemarnosti ima dežela veliko in nepovrnljivo škodo na zrnju in drugih poljskih pridelkih. Veliko lepega polja leži v prahi neobdelanega, a to le zaradi pomanjkanja dobrega in tečnega gnoja. — Travniki so zapuščeni. Le po takih krajih, koder reke in potoki včasih iz svojih strug stopijo in zemljo poplavijo, najde se nekoliko lepše in boljše trave. Kjer je pa pomanjkanje enakih vodá, tam so tudi travniki zelo slabi, na dolgo in široko z mahom prepreženi, na globokejih krajih močvirni in zbog teh slabih okoliščin je tudi trava slaba in kisla. Za pripravne vodotoče, ki bi potrebno mokroto napeljevali, preobilno pa odpeljevali se naši kmetovalci še ne zmenijo ne. Ob rekah in potokih se bi travniki brez težave in brez posebnega truda po najkrajšem in najložem potu dali popraviti in izboljšati, da bi trava rasla po njih, ki bi jo bilo le veselje gledati; toda naš kmetovalec gre znabiti dan na dan mimo enakih travnikov, pa ne da bi zapazil obilna sredstva, ki mu se v popravo njegovih zemljišč ponujajo.

(Dalje prihodnjič.)

Sirek, dobra krma ali klaja.

Da si gospodar več tečne krme pridelava in svojo živino bolje rediti zamore, naj zadnjega malega travna (aprila) en vagan sirka (Meerhirse) na pol orala njive poseje, in ko dva do tri čevlje visok zraste, naj ga pokosi.

Sirek se da trikrat skozi leto kositi, ker pokošen na novo požene. Nakosi se na pol oralu njive 300 do 400 centov zelene, frišne krme, suhe pa čez 120 centov; sušiti se mora na ostrvih ali kolih. Po takem en oral sirka blizo troje živinčet redi skozi vso leto. Ta krma je sladka in živina jo rada jé, vzlasti pa je zelena za molzne krave jako dobra. Iz sirka se tudi metlje delajo, ako se pusti, da dozori, kar je večidel gospodarjem znano. Pomnožite si torej, pridni gospodarji, s to rastlino zalogo dobre krme.

Fr. J.

Nove bukve.

Sviloreja umevno in v podobah razlagana za male svilorejce. Pod tem naslovom je na svetlo prišla knjizica, katero bukvar Lerher v Ljubljani prodaja po 10 nkr. Na svetlo spravil pa je to delce grajščak vitez Gutmansthal ter je namenil slovenskemu narodu. Gorko priporočamo „svilorejo“ kmetom, ktere posebno sedanji čas priganja, da naj, kjer koli in kakor koli morejo, skrbé, da jim kmetijstvo donaja dobička. Kmečki posel pa je tudi svilarstvo, t. j. pridelovanje svile ali žide. To delo v primeri stane malo truda in stroškov, dobička pa daje veliko. Slovenska dežela je vgodna svilarstvu, treba je torej, da se če dalje bolj razširja po njej. Namen, da k temu pomaga, ima omenjena knjizica, ki na kratko in prav po domače razlaga vse, česar je pri svilarstvu potreba. Posebno prednost pa jej daje še to, da je vsaka reč narisana v podobi. Torej na noge, kmetovalci! sezite po tej knjizici, pa lotite se sviloreje!

Gospodarske drobtine.

Kako se pijače po letu najhitreje hladé.

Flašo s pijačo zavij v moker prt ali robec, postavi jo na veter in jo časih spet z vodo polij. Tako se ti bo de pijača poprej ohladila, kakor da bi jo v vodo postavil.

Da voda v posodah frišna ostane. Voda v posodah več let čišta in frišna ostane, ako se v njo vspe nekoliko stolčenega rjavega manganovca (Braunstein). Na pet veder vode se vzame 3 funte manganovca.

Smešnice.

Prebrisani sosed. Jurij in Matevž se srečata na ozkej brvi. „Tri sto medvedov,“ zadere se vinjeni Jurij „spoti! pravim, če ne, naredim s teboj prav tako, kakor včeraj z Mihom.“ Prav pohlevno se mu Matevž umakne. Ker je pa vendar radoveden, kaj bi bil njegov vinjeni sosed ž njim storil, ko se mu ne bi bil umaknil vprašaga: „Lej ga no, kaj bi bil pa z mano počel, ako ti ne bil strani šel?“ „Ravno to, kar z Mihom; on se namreč ni hotel meni zogniti, sem se pa jaz njemu“, odgovori prebrisani Jurij.

Moder kmet. Neki gizdalin obišče kmeta. Ko mu pridni in marljivi kmetič roko poda k slovesu, reče gizdalin: „O jemnasta! dragi moj, kakšni roki imate; res da niso za drugo, nego za cepec.“ „In tega imam brez dvombe ravno zdaj v rokah,“ odreže se modri kmetič.

T.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Zdaj je konec pričianja o prašanji, kdo bo prvosednik dunajskemu ministerstvu: za to mesto je imenovan dosedanji začasni prvosednik grof Taaffe, za njegovega namestnika pa minister Plener. Grof Taaffe je še mlad mož, in nekterim izmed tovaršev v ministerstvu blezo ni zelo všeč, pa ker je cesarjev prijatelj in se menda v marsičem vjema tudi z državnim kancelarjem Beustom, torej je nenadoma švignila po svetu novica: Taaffe je prvosednik ministerstvu. Po tej dogodbi pa se po časnikih razglajajo dvojne misli zastran prihodnjega vladarstva našega ministerstva. Nekteri menijo, da s tem je odpravljen vsakoršni razpor in da je sedanje ministerstvo še le prav utrjeno. Drugi pa trde, da Taaffe zasučé krmilo prejšnje politike in da vsem narodom po Avstriji odsihmal posije svetleja luč ravnopravnosti. „Z.“ piše o tem: „Ministerstvo Taaffe pomenja 1. konec nemškemu parlamentarizmu, konec centralizaciji cislajtanskej in gospodarstvu one stranke, ki se je šopirila v dunajskem zboru nemških strelcev; 2.) da pod tem ministerstvom se bo s cesarjevim vplivom iskala pot za svobodnejše gibanje posamnih dežel, za spravo z vsemi narodi, — kratko rečeno, da na mesto nemške ustave dobimo avstrijsko.“ Da bi se pač vresničilo to pravično upanje! Mogoče je, da si do zdaj še ni znamenja o tem, kakor se kaže iz zadnjih razprav v državnem zboru. — V državnem zboru je bila poleg drugih manj važnih reči na vrsti debata o prenarredbi zemljiščinega davka. Nekteri poslanci so korenito dokazovali, da se ti davki ne smejo in ne morejo povišati. Denarni minister pa je zbornico pomiril z opombo, da postava ne namerja povišanja, ampak boljšo razredbo po novej cenitvi. Nova postava je torej sprejeta; nekako čudna pa bo njena djanska vpeljava, ker bodo posebne komisije imele nalogo, da bodo cenile zemljišča in po tem vravnale davke. Ravno to pa tolži marsikoga, češ, predno se izpeljejo tako zamotane naredbe, utegne kaj družega priti. — Naj bolj zanimiva dogodba pa je bila v dunajskem parlamentu razprava o novej postavi za ljudske šole. Cela desna stran je bila zoper njo, in jasno so dokazali posamni govorniki, da presega meje državnega zbora, da krati pravice deželnim zborom, da ima mnogo neprilik i. t. d., ali vse je bilo zastoj. Priznavali so celo taki, ki so bili za postavo, da nektere reči v njej jim niso po všeči. Ko se je torej pokazalo, da vlada vendar le zmaga z nemško večino, zapusté dvorano Poljaki, Tirolci in Slovenci. To je v prvem hipu zelo osupnilo zbornico, posebno ko je prvosednik naznanil, da ni več toliko glasov, da bi se postava mogla odobriti. Ali došla je nagla pomoč, urno so razposlali po mestu po nekaj poslancev, in še tisto uro so vladni predlog naredili za postavo, brez premembe in dostavkov, ktere so pred mislili privzeti. Poslanci pa, ki so bili tako zagodli in so se bili predznili oditi, dobili so že marsiktero po grbi od visokonemških časnikov, grozilo se je celó, da se Poljakom ne privolijo železnice, ki so jim že obljubljene, da se razpusti njih deželni zbor ter se razpišejo nove volitve i. t. d., toda tako maščevanje bi vendar ne bilo lepo! Radovedni smo, kako se pri teh razmerah izpolnijo upi, stavljeni na grofa Taaffeja. — Poznejših sej se spet vdeležujejo omenjeni poslanci, daravno posebno Poljake pritiska njih narod, čemu še sedé na Dunaji, vidé, da ničesa ne opravijo. — Razen tega so bile volitve v delegaciji.

Delegacija se namreč imenuje tisti zbor, v kateri se zbirajo poslanci iz cele avstrijsko-ogerske države, da se pomenkovajo o splošnih zadevah. Izmed Slovencev je letos izvoljen Svetec, njegov namestnik je grof Barbo. — Kakor je zdaj določeno, dokonča dunajski državni zbor svoje seje 15. dan maja. Poznej se zberó delegacije in kakor se govori še le v jeseni deželni zbori. — Izjemni stan na Češkem je odpravljen. Kar se je pričakovalo zastran milosti o tiskovnih zadevah, to se pa ni še zgodilo. —

24. dan aprila se je z veliko slovesnostjo odprl ogerski državni zbor. Nj. V. cesar sam je bral prestolni govor. V tem govoru opominja Ogre, naj popravijo pravosodje po zahtevah sedanjega časa, naj prenaré volilne postave magnatovske zbornice, časopisne postave, postave o društvi, srednjih in viših učiliščih i. t. d., ter da vse to naj po bratovsko izvršujejo s Hrovati, ki so zdaj z njimi v enakej zvezi. Na zadnje pravi prestolni govor, da je cesarstvo zdaj v prijateljskej zvezi z vsemi vladami in se ni bati, da bi se mir kalil. Obé zbornici ogerski odgovorite cesarju v posebnej adresi, kakor je to navada v parlamentarnem življenji. Važnih razprav do zdaj ni bilo, izvoljeni so le prvosedniki in volitve se odobrujejo.

Nemško. Severno-nemški mednarodni kongres se je razšel 27. dan aprila. — Hudo se spet jezijo pruski časniki nad Avstrijo, ker je avstrijsko vojaško načelništvo na svetlo dalo letnik, v katerem je tudi nekaj diplomatičnih pisem pruskih, ki kažejo, kako je pruska vlada že pred 1866. l. občevala z Laško zoper Avstrijo. Ta pisma so taka, da ne delajo ravno časti Bismarku, in naravno je, da se jim razliva žolč, ako kaj tacega pride na dan.

Francosko. Postavodajalni zbor je razpuščen in kmalo se začné nove volitve. Vlada neki si je zmage svesta. — Francoska cesarica Evgenija poroma v Jeruzalem, kakor se govori, in pri tej priliki bo tudi pričujoča, ko se odpre Sueški kanal. Prekopovali so namreč že več let zemljo med Azijo in Afriko, da se srednje morje zveže z rudečim; po tem bo morska cesta v izhodnjo Indijo veliko krajša.

Laško. V Florenci se je govorilo o premembi v ministerstvu. V zbornici pa so ministri sami odgovorili na prašanje, koliko je resnice v tem, da razen zbornice ni vzrokov; če pa se tu kaj prigodi, bodejo dela spróti kazala. — V Milanu so zaprli več oseb, ker so bile v zarotnem društvu. Zasačili so neki več enacih društev po Laškem, ki se po glasovitem rogoviležu Mazini-ji imenujejo mazinjska društva.

Angleško. Angleška je s severno-nemško zvezno vlado hotela narediti nove poštné pogodbe, ali dotični dogovori so prenehali, ker v Berlinu zahtevajo previosko poštnino. — V poslanskej zbornici se je bralo sporočilo angleškega poslanca na Kitajskem, po katerem Kitajci nikakor niso voljni, da bi se poprijemali evropske civilizacije; le siloma bi se dalo kaj storiti. Po istem potu so tudi došle novice, da so v Aziji neusmiljeno pomorili več evropskih misijonarjev.

Špansko. Seje madridskega zbora (kortes) se še zmerom sučejo v živahnem bojevanji. Kralja še zdaj nimajo in nedavno so na oder postavili nemškega kneževiča iz rodbine Hohenzollern, da bi prišel na španski prestol. Od drugod pa svetujejo, naj se pridrži ljudovlada. To priporoča tudi znani laški general Garibaldi v pismu, ktero je poslal Garridu na Špansko. Nekteri pa bi radi že odstranili sedanjo vlado in pripoveduje se, da so že hoteli umoriti one 3 generale, ki so zdaj vladi na čelu.

Rusko. Bere se, da tudi na Ruskem so zasačili nropno zaroto, ktera neki dela v poljskem zmislu. — Vlada že zdaj nabira vojake, da-si je bila nabira napovedana še le za jesen. Blezo da se Rusija in Anglija združite zastran daljših osvojitvev v Aziji.

Turčija in Grško. Kakor se čuti, na Kreti se zopet zbujajo upor, saj mora pa tudi težko biti otočanom, da bi mirovali, ker se po turških naredbah med-nje razliva maščevanje.

Grki so te dni zopet obhajali obletnico svoje neodvisnosti; v sedanjih okolnostih se ve da njihove veselice ne morejo biti brez otožnosti.

Oglasnik.

Družba sv. Mohora.

(Do 10. aprila).

A. Gg. dosmrtni udje.

	gld.	kr.
316. Farnih mladencev knjižnica pri sv. Magdaleni v Kapelah	15	—
317. Farnih deklic knjižnica pri sv. Magdaleni v Kapelah	15	—
318. Sl. občine „Očeslavec“ knjižnica pri sv. Magdaleni v Kapelah	15	—
319. Jurij Urbas, kaplan pri sv. Jurji na Ščavnici	15	—
320. Krieger Franciška, gospa v Ljubljani	15	—
321. Alojzij Staré, kaplan v Št. Vidu	15	—
322. Miha Tavčar, fajmošter v Vačah	15	—
323. Ubald Košiček, kaplan v Dubovcu pri Karlovcu	15	—
324. Ant. Stokelj, km fant 1. pol (manjka 1 gld.)	7	—
325. Mil. g. Jurij Dobrila, biskup Poreški	15	—
326. Kreitner Anton, kmet v Hočah	15	—
Luka Držečnik Vinškov plača 2. pol	8	—

B. Gg. letni udje.

1. Anton Rejec, dekan v Vidmu	210	90
2. Georgi Kotzbeck, dekan pri sv. Jurji na Ščavnici	306	50
3. M. Lazar, šolski vodja v Kranju	245	90
4. J. Vajksl, dekan pri sv. Barbari v Halozah	201	10
5. Anton Lesar, prof. na c. k. višej realki v Ljubljani	850	10
6. Mat. Kogelnik, prošt v sp. Dravbregu	78	20
7. O. Pašk. Zuvčić, župnik na Tersatu	13	—
8. Val. Pušavec, dekan v Jelšanah	26	30
9. Jurij Grabrijan, dekan v Vipavi	220	40
10. Jak. Doljak, dekan v Tominu	310	—
11. Ant. Centrih, dekan v Rogatcu	177	80
12. Jak. Krušič, kapl. Polčanski	50	—
13. Andr. Wolf, dekan v Kanalu	103	80
14. Albert Nagy, dekan v Cerkevcah	167	80
15. Jož. Čuček, dekan v Jarenini	142	40
16. Jož. Koman, farman v Sezani	64	50
17. M. g. Jurij Dobrila, biskup Poreški	73	—
18. Sim. Hrast, bogoslovec v Gorici	75	40
19. Lovre Urbania, kapl. v Šmarji	43	—
20. Fr. Toplak, kurat v Št. Lenartu	10	—
21. A. Žuza, dekan v Laškem trgu	104	50
22. Ant. Murko, dekan v Hočah	24	—
23. M. Globočnik, fajmošter v Ribnici	44	—
24. Fr. Mrcina, dekan v Št. Petru po vik. M. Pircu	114	—
25. M. Pirc stolni vikar v Gorici dodatek za dek. Grad	104	—
26. Fr. Rup. kapl. v Tinjah	18	—
27. J. Šabot, kapl. v Hajdini	10	—
28. A. Kušar, učitelj v Št. Mihelu	6	—
29. Jož. Lukanec, kapl. v Preserju	40	—
30. Fr. Govekar, učitelj na Igu	13	—
31. A. Sfiligoj, vikar v Lokavcu	11	—
32. F. Slemenik, bogosl. v Admontu	9	50
33. J. in M. Ambrožič 2, J. Strubelj 1, okr. gl. A. Winkler 1, kpl. Bernard 2, uč. J. Lopan 4, fajm. P. Care 2, fajm. J. Kokič 4, R. Zagorec 1, kpl. M. Smolej 2, župn. Bl. Šloser 2, J. Pucelj 1, kpl. Urbanček 2, uč. J. Jelšek 2, uč. N. Božič 1, J. Podmilšak 1, kpl. Gr. Jakelj 2, fajm. M. Klobasa 1, kpl. M. Mikuš 1 gld. 20, fajm. M. Skubec 1, uč. Rutar 1, davk. J. Rovšič 1 gld. 20, M. Vagentruc 1	36	40
Vkup	4069	—

Dopisovalnica.

G. A. J., km. v B. Poslane reči se s časom vse natisnejo, prosimo večkrat; vseh Vaših želj pa vam še ne bo tako kmalo spolniti mogoče; g. A. N. v G. Nekterim strofam manjka še olike, predno se more dati pesem v natis; g. J. D. v R. Če bo kaj prostora v K., natisne se v K., če ne pa v B. po Vašej želji; prosimo, kmalo spet kaj; g. Hr. P. v L. Hvala, prihodnjic; g. Fr. E. v J. Le naravnost v Ljubljano; družba gleda manj na krasno obliko, ko na bogat zapopadek; odtod tolika varčnost pri tisku; g. kpl. F. Kep. v Kost. Ko pošljete letnino, vpišejo se imenovane tri osebe; g. J. Lavr. v k. Takim spisom še ne smemo dajati prostora.

Duhovske spremembe.

Krška škofja. Nj. c. k. veličastvo so imenovali dekane J. Linserja v zg. Beli, T. Incko-ta v Grafendorfu in A. Huberja v št. Vidu za častne korarje kršk. šk.

Lavantinska škofja. Č. g. Mat. Rubin je postavljen za provizorja v Vuharje; č. g. Jož. Gajšek pri sv. Ožbaldu na Drav. polji, in č. g. Fr. Pintar pri sv. Jerneju blizu Konjic. — Prestavljeni so č. gg.: J. Jakopina v Ribnico, And. Kajtna k sv. Janžu pri Dravbergu, Mih. Lapuh v Podsredo, And. Urek v Loko, Jož. Sever v Makole, Jož. Reisp v Laporje, Ant. Kocuvan k sv. Lovrencu v slov. gorice, Jur. Pečar v šent-Jurij pri Celju za II, Vinc. Biziak k sv. Jakobu v Dolu, Jož. Masten v Koprivnico, Ant. Pohleven v Dramlje, Pet. Erjavec v Kojncice, Ben. Juri v Ponikvo, Fr. Rozker k sv. Mikl. pri Ljutomu, in Fr. Ferik k sv. Jakobu na Goričkem. — Umrle č. g. Alojzi Poterč, kapl. v št. Jurju pri Celju. R. I. P. — V pokoj stopita č. gg. Mikl. Bratuša, župnik pri sv. Lovr., in Još. Bohanec, benefic. pri sv. Ožbaldu na Drav. polju.

Ljubljanska škofja. Č. g. Fr. Waldekerju je podeljena duhovnja Boštanj, in Radeče so razpisane 20., Topol pa 16. t. m.; Bl. Lenčeku je podeljena lok. Rob; č. g. Mat. Tavčarju, fajm. na Polšnjeku, je podeljena fara Komenda. Prestavljeni so č. gg.: Jož. Voglar iz Mirne v št. Rupert; Jan. Kilar z Roba v Mirno; Jan. Žan s Polšnjeka v Srednjo vas na Boh.; Jan. Jerala v boh. Bistrico; g. H. Dejak pa v Polhov gradec. — Razpisane so duhovnije: Ovisišee 6., Polšnjek, Dolenja vas in Višnja gora 13. t. m. — Umrli so č. gg.: Jan. Ciglar, fajm. v Dolenji vasi, 10. t. m., Jan. Ciglar, fajm. v Višnji gori, 11. t. m.; Štef. Perjatelj, lokalist v Topolu ali pri sv. Katarini, 15. t. m. (za pljučnico). R. I. P.!

Žitna cena.

V Gorici po kaznaniku, drugej povsod po merniku prerajtana)

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Gorici	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	23	4	10	3	85	3	10	2	50
Rež	3	30	2	90	2	75	—	—	—	—
Ječmen	3	24	2	50	—	—	—	—	1	65
Ajda	2	67	2	50	2	70	2	85	1	18
Turščica	2	53	2	90	2	65	2	30	1	40
Proso (Pšeno)	—	—	2	50	2	40	—	—	—	—
Oves	—	—	1	90	1	90	—	—	1	30
Krompir	—	—	1	50	—	80	1	10	—	—
Fizol	—	—	—	—	—	—	2	35	2	—

Loterijne srečke.

V Gradcu . 24. aprila 1869: 37, 64, 10, 46, 30
 Na Dunaju 24. " 1869: 88, 78, 72, 24, 33
 V Trstu 1. maja 1869: 86, 82, 90, 3, 29
 V Lincu . 1. " 1869: 78, 18, 4, 50, 66
 Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaju 8. maja, v Trstu in v Lincu bo 15. maja

Ravno došla brošura: Čajte, čajte! kaj slov. jezik tirja. Prihodn. več; dobiva se tudi pri nas po 20 nkr.